

Pasaulio Lietuvis

REDAKTORĖS ŽODIS

Mokytis iš svetimų klaidų ir sėkmių 5

LIETUVOJE

Lituanistinio švietimo naujokai mokėsi iš svetimų klaidų ir sėkmių 6
 Neoficialių Lietuvos ambasadorių susitikimas Vilniuje 7
 Lietuvoje tarėsi Europos lietuvių kunigai 8
 Tautai sugražinta nacionalinė vertybė: Lietuvoje bus rodomas
 V. Jakubėno baletas „Vaivos juosta“ 10
 Virtuali paroda „Kelmė yra mano Lietuva ir mano Jeruzalė“ 11

TEMA

Lietuvos vaikai geria beveik tiek pat, kiek suaugusieji 12

IŽVALGOS

Apie diogenus ir infliaciją 18
 Patriotizmas, kosmopolitizmas ir nacionalizmas 21

AKTUALU

R. Sinkevičius internetinių rinkimų tikisi 2016-aisiais 23
 Laiškai iš Lietuvių namų 24

SVEČIAS

Vokietijoje kunigauti pradėjęs V. Grigutis: „Siekis – padėti išlaikyti ryšį su Lietuva“ 25

LIETUVIAI PASAULYJE

Malmėje pristatyta šiuolaikinio lietuvių meno vitrina 28
 Australijos lietuviai parėmė specialistės iš Lietuvos kursus Sidnėjyje 29
 Vokietijoje reikalus aptarė bendruomenininkai ir Lietuvos diplomatai 30
 Australijos lietuvių dienraštis „Mūsų pastogė“ atšventė jubiliejų 32
 „Nidos mokyklos kronika“ pristatyta Vokietijoje 33
 „Per tiek metų niekas nepasikeitė“ – VLJS 40-ties metų jubiliejus 33
 Braitono parko parapija atšventė 100 metų jubiliejų 35
 A. Urdze: „Svarbu nemirkti vien savo sultyse“ 37

TRUMPAI

..... 40

DĖMESIO

..... 42

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS (PLB) VALDYBA (2012–2015)

Marija Danguolė Navickienė (JAV)
PLB pirmininkė, Visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė
navickiene@verizon.net

Simonas Černiauskas (Vokietija)
PLJS pirmininkas, Jaunimo ir Sporto reikalų komisijų pirmininkas
simonas@pljs.org
www.pljs.org

Dalia Henke (Vokietija)
PLB įvaizdžio, informacijos sklaidos ir „Pasaulio lietuvių“ reikalų komisijos pirmininkė, PLB valdybos pirmininkės pavaduotoja
daliahenke@gmail.com

Gintautas Želvys (Rusija)
Rytų kraštų ir Rusijos reikalų komisijos pirmininkas, PLB valdybos pirmininkės pavaduotojas
gintautaszelvys@mail.ru

Jūratė Caspersen (Šveicarija)
Kultūros reikalų komisijos pirmininkė
jurate@caspersen.ch

Juan Ignacio Fourment Kalvelis (Argentina)
Pietų Amerikos reikalų komisijos pirmininkas
jkalvelis@yahoo.com.ar

Antanas Rasiulis (Rusija)
antanas_rasiulis@mail.ru

Artūras Maslauskas (Danija)
Finansų reikalų komisijos pirmininkas
maslauskas@webmail.dk

Aurelija Norienė (Belgija)
Naujosios emigracijos reikalų komisijos pirmininkė
aurelija.norienne@skynet.be

Prel. Edmundas Putrimas (Kanada)
Sielovados reikalų komisijos pirmininkas
putrimas@sielovada.org

Laima Apanavičienė (JAV)
Švietimo reikalų komisijos pirmininkė
laimaa@hotmail.com

Angėlė Vaičiūnienė (Kanada)
Šiaurės Amerikos komisijos pirmininkė
angele.v@bell.net

PLB biuro adresas:
213 West Lake Shore Drive
Cary, ILL 60013
USA

PLB atstovybė Lietuvoje
Gedimino pr. 53-212
LT-01109 Vilnius
Tel./faks. +37052396264
El. p.: vigrby@lrs.lt; plbav@lrs.lt
www.lrs.lt/plb
www.plbe.org

PLB atstovė Lietuvoje
Vida Bandis
+370 52 396 156
vida.bandis@lrs.lt

PLB konfliktų sprendimo komitetas:
Vytautas Maciūnas (JAV),
Marytė Šmitienė (Vokietija),
Rūta Žilinskienė (Kanada)

PLB kontrolės komisija:
Saulius Kačiulis (Italija),
Angėlė Nelsienė (JAV),
Aldona Seghal (Švedija)

PLB išdininkas
Ramutis Pliūra
ramas@gjmlp.com
3906 Lakeview Dr.
Racine, WI 53403
USA

PL išdininkas
Vytenis Vilkas
Tel. 1 661 254 5593
El. p. v.vilkas@prodigy.net
22343 Cardiff Drive
Saugus, CA 91350
USA

Pasaulio Lietuvis

LEIDINYS PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS GYVENIMUI IR MINČIAI
Mėnesinis žurnalas. 2014 m. 09/531

Vyriausioji redaktorė Deimantė Dokšaitė
plietuvis@plbe.org

Kalbos redaktorė Sandra Sirvidienė

Maketuotojas Darius Markūnas

Autoriai: Deimantė Dokšaitė, Dalia Staponkutė, Arūnas Teišerskis, Žana Jermakovaitė, Deimantė Bandzevičiūtė, Pranciška Neringa Bubelytė, Irena Skomskienė, Romualdas Kriauciūnas, Violeta Rutkauskienė, Algirdas Šimkus, Dalia Henke, Vaida Kaziukonytė, Agnė Ručytė

Fotografai: Dovilė Šermokas, Evgenija Levin, Brigita Bložė, Deimantė Dokšaitė, Violeta Rutkauskienė, Nelza Rodriguez, Ligita Barniškis, Marytė Damirūnaitė-Šmitienė, Agnė Ručytė, Nata Cibaite

Išdininkas Vytenis Vilkas
Spaudė UAB „Draugų studija“

Redakcijos adresas:

Laikinai laiškus „Pasaulio lietuviui“ galima siųsti PLB atstovybės adresu:

Gedimino pr. 53-212

LR Seimo III rūmai

LT-01109

Vilnius, Lietuva

PLB tinklalapis:

www.plbe.org

www.lrs.lt/plb

ISSN 1732-0135

Dėl reklamos žurnale „Pasaulio lietuvis“ kreipkitės el. pašto adresu: daliahenke@gmail.com

PPRENUMERATA METAMS:

Lietuvoje – 60 Lt/17,38 EUR;

Europos valstybėse:

paprasta prenumerata – 45 EUR,

garbės prenumerata – 65 EUR;

Australijoje:

paprasta prenumerata – 60 AUD,

garbės prenumerata – 93 AUD;

JAV, Kanada ir ir kiti kraštai:

paprasta prenumerata – 63 USD,

garbės prenumerata – 90 USD;

Užsakant į Lietuvą iš kitų kraštų:

26 EUR, 32 AUD, 36 USD.

Prenumeratorių Lietuvoje dėmesiai!

Žurnalą „Pasaulio lietuvis“ galite prenumeruoti pervesdami lėšas banko pavedimu į „Pasaulio lietuvių“ sąskaitą Lietuvoje ir atsiųsdami elektroniniu paštu prenumerata@plbe.org adresą, kuriuo siųsti žurnalą.

NAUJOVĖ!

Nuo šiol „Pasaulio lietuvių“ galima prenumeruoti ir skaityti interneto svetainėje www.readadvice.com. Vieno numerio kaina – 10 Lt/2,9 EUR

Už žurnalo „Pasaulio lietuvis“ prenumeratą galima sumokėti per „Paypal“ mokėjimo sistemą. Tereikia el. pašto prenumerata@plbe.org parašyti laišką ir paprašyti sąskaitos apmokėjimui.

PayPal

LEIDĖJAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB). Žurnalas leidžiamas nuo 1963 metų.

Platinti „Pasaulio lietuvių“ tekstus ir vaizdo informaciją galima tik gavus raštišką sutikimą.

„The World Lithuanian“ magazine

Published monthly by the Lithuanian World Community, Inc.

Copyright by The Lithuanian World Community, Inc.

Žurnalo „Pasaulio lietuvis“
leidybą iš dalies remia
Užsienio reikalų ministerija

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Lietuvos Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas remia „Pasaulio lietuvių“ žurnalo redakcijos vykdomą projektą „Lietuviybės formos pasaulyje: liuanistinis švietimas, lietuviškas kultūrinis paveldas užsienyje, ryšiai su Lietuva“

LIETUVOJE TARĖSI EUROPOS LIETUVIŲ KUNIGAI

Rugsėjo 8–10 dienomis Lietuvoje vyko Europos lietuvių dvasininkų suvažiavimas. Į jį sukvietė LVK delegatas užsienio lietuvių katalikų sielovadai prel. Edmundas Putrimas. Suvažiavimas pradėtas šv. Mišiomis Dievo Gailestingumo šventovėje su Vilniaus arkivyskupu Gintaru Grušu.

Antrąją dieną suvažiavimo dalyviai rinkosi posėdžiauti į Lietuvos vyskupų konferencijos būstinę Vilniuje. Atvyko gausus būrys kunigų, dirbančių Europos lietuvių sielovados darbu: kun. Egidijus Arnašius iš Airijos, kun. Viktoras Bilotas iš Novosibirsko, kun. Petras Gucevičius iš Seinų, kun. Valdemaras Lisovskis ir kun. Oskaras Volskis iš Norvegijos, kun. Marius Talutis iš Punsko, kun. Petras Tverijonas iš Jungtinės Karalystės. Kartu dalyvavo ir br. kun. Gediminas Numgaudis OFM, vykdantis misijas Švedijoje, mons. Žydrūnas Vabuolas, lankantis Olandijos

Ses. Pranciška Neringa Bubelytė
FDCJ, Užsienio lietuvių sielovados referentė

lietuvių, LVK generalinis sekretorius kun. Kęstutis Smilgevičius. Po pietų prisijungė kun. dr. Rimantas Gudelis, besirūpinantis Rusijoje, t. y. Sankt Peterburge, Murmanske, Karelijoje, Petrozavodske, Pskove ir kitur šiaurinėje ir centrinėje šios šalies dalyje, gyvenančiais lietuviais.

Suvažiavimas buvo pradėtas bendra Valandų liturgijos Rytmetine malda. Po jos pirmiausia buvo prisimintas prieš dvejus su puse metų vykęs paskutinis Europos lietuvių dvasininkų suvažiavimas Vokietijoje, Vasario 16-osios gimnazijoje, buvusio susitikimo dalyviai, programa, diskusijų temos.

Antru klausimu prel. E. Putrimas pasidomėjo, kaip pirmą kartą savo sielovados šalyse pavyko paminėti Maldos už lietuvius pasaulyje dieną, Lietuvos vyskupų nutartą švęsti pirmąjį kovo mėnesio sekmadienį. Kai kurie dvasininkai pastebėjo, kad šią dieną gana nelengva švęsti, kadangi dėl populiarėjančios Kaziuko

mugės bei iš jos plaukiančių net ne krikščioniškos dvasios tradicijų tą sekmadienį į bažnyčią susirenka ganėtinai mažai katalikų. Panašu, kad pramogos ir šventės linksmybės užgožia ne tik šv. Kazimiero šventę, bet ir solidarumą su kitais katalikais. Prelatas dar kartą pakvietė minėti vyskupų pasiūlytą maldos dieną, paaiškindamas, jog vis dėlto tai yra ne tas pats, kas Pasaulio lietuvių vienybės diena, švenčiama liepos 17-ąją, minint S. Dariaus ir S. Girėno žūties dieną. O katalikų švietimui reikėtų daugiau naudotis Lietuvoje jau sukurtų svetainių medžiaga. Buvo iškelta idėja užsienio sielovados puslapiuose patalpinti medžiagą, biografijas lietuvių misionierių ir sielovadininkų, dirbusių užsienio parapijose, misijose. Tai padėtų labiau įprasinti ir švęsti Misijų sekmadienį.

Trečioji suvažiavimo tema buvo apie maldą už užsienio lietuvių atlydų metu svarbiausiose Lietu-

vos šventovėse. Pasidžiaugta, jog jau tradicija tampa tokią intenciją turėti Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos, Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlaiduose.

Paskui buvo ieškoma sprendimų, kaip geriausiai būtų galima padėti Danijos lietuviams, kokios yra patirtys bendraujant su vietos lietuvių bendruomenėmis. Taip pat aštrios diskusijos kilo sprendžiant Krikšto ir Santuokos sakramentų pažymų suvienodinimo standartus ir reikalavimus. Pasirodo, labai daug nesusipratimų kyla dėl to, kai kuri nors suinteresuota šalis – užsienyje ar Lietuvoje – iki galo neužpildo reikiamų dokumentų, neįrašo į tam skirtas knygas. Nors tai tik žmogiškas faktorius, tačiau, pasirodo, labai apsunkina dokumentų išdavimą jų prašantiems. Apskritai užsienio sielovadoje kai kurie reikalavimai gerokai skiriasi nuo Lietuvos dėl tam tikrų istorinių ir kultūrinių priežasčių, tad ir pasauliečiams, ir kunigams pravartu budėti, kad teisingai suprastume šiuos reikalavimus ir juos vykdytume.

Prelatas pakvietė dvasininkus jau organizuoti jaunimą į Pasaulio jaunimo dienas Krokuvoje. Užsienio jaunimas kviečiamas pirmiausiai aplankyti etnines lietuvių žemes – Punską ir Seinus, o iš čia organizuotai vykti į tolimesnę Jaunimo dienų programą.

Suvažiavimo metu nepamirštas ilgametis užsienio lietuvių vyskupas Paulius Baltakis, švenčiantis savo amžiaus 90-metį ir vyskupystės 30-metį. Solidarumo vardan dvasininkai pasiuntė jam sveikinimą. Pirmasis suvažiavimo pusdienis buvo užbaigtas Valandų liturgijos Dienine malda.

Prie pietų stalo dvasininkai susitiko su LR užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento direktore Ginte

Damušyte, pasikeitė mintimis apie bendruomenių politiką ir idėjas.

Po pietų vyko sielovados kraštų pristatymai. Kiekvienas suvažiavimo dalyvis papasakojo apie savo sielovados apimtis, lietuvių skaičius, veiklą, privalumus ir trūkumus, sėkmes ir nesėkmes. Pasidalinimai buvo tokie įdomūs ir prasmingi, jog išsamesniems klausimams pritrūko net laiko – už durų jau laukė *Bernardinai.lt* ir Mažosios studijos žurnalistės, taip pat norėjusios daug ką sužinoti iš skirtingų šalių vienon vieton suvažiavusių dvasininkų. Diena buvo užbaigta Eucharistijos liturgija šv. Teresės bažnyčioje, kur

Prelatas pakvietė dvasininkus jau pradėti organizuoti jaunimą į Pasaulio jaunimo dienas Krokuvoje. Užsienio jaunimas kviečiamas pirmiausiai aplankyti etnines lietuvių žemes – Punską ir Seinus.

homiliją sakė kun. Marius Talutis.

Kitą rytą dvasininkai išvyko į Šiluvą, kur aikštėje prieš baziliką dalyvavo arkivyskupo S. Tamkevičiaus SJ vadovaujamos vidudienio šv. Mišiose su susirinkusiu gausiu būriu kunigų. Šią dieną Švč. M. Marijos Gimimo atlaiduose ypač buvo meldžiamasi už kunigus.

Po pietų dvasininkai išvyko į Žvingių Šv. Kryžiaus Išaukštinimo parapiją (Šilalės r.) pagerbti iš čia kilusio ilgamečio Belgijos ir Paryžiaus lietuvių kapeliono prelato Jono Petrošiaus (1921–1951–2009). Šia proga bažnyčioje buvo atnašaujamos šv. Mišios, po kurių atidengta prelatui skirta atminimo lenta. Prelatas buvo nepaprastai aktyvus žmogus. Paryžiuje jis buvo aktyviai įsitraukęs į Prancūzijos lietuvių bendruomenės veiklą. Kiekvieną vasarą savo lengvu motociklu aplankydavo visoje Prancūzijoje gyvenančius lietuvius – vienišus ir gyvenančius šeimose.

Prelatas E. Putrimas

Buvo ilgametis tiek bendruomenės valdybos, tiek jos tarybos pirmininkas. Surinkęs žinias apie Prancūzijos vienuolynuose išsibarsčiusias lietuves seseles vienuoles, prelatas jas lankė, vedavo joms rekolekcijas, dviejų savaitių trukmės susitikimus. Nuo 1955 m. rudens iki 1969 m. prel. J. Petrošius Paryžiaus jėzuitų koplyčioje organizavo lietuviškas pamaldas, o tautiečių skaičiui sumažėjus, jis melstis lietuviškai kviesdavo pirmaisiais mėnesio sekmadeniais. Nuo 1966 metų prelatas du dešimtmečius redagavo biuletinį „Prancūzijos lietuvių žinios“, o 1958 m., minint šv. Kazimiero 500 metų gimimo sukaktį, jis garsiajame Paryžiaus katalikų institute suorganizavo atmintiną Lietuvos šventojo minėjimą.

Prelato pagerbimo išskilmėse Žvingiuose dalyvavo ir garbingi svečiai: iš Vilniaus atvykęs buvęs ambasadorius Ričardas Bačkis su žmona, Šilalės rajono meras bei kiti savivaldybės nariai, vietos dekanas, būrys kunigų. Šis renginys kartu su Europos lietuvių dvasininkų suvažiavimu pasibaigė Šilalės rajono savivaldybės suorganizuota išskilminga vakariene. ■

TAUTAI SUGRAŽINTA NACIONALINĖ VERTYBĖ: LIETUVOJE BUS RODOMAS V. JAKUBĖNO BALETAS „VAIVOS JUOSTA“

Antrojo pasaulinio karo auka – kompozitoriaus impresionisto Vlado Jakubėno (1904, Biržai – 1976, Čikaga) baletas „Vaivos juosta“ – žengia į sceną. Vilniuje gruodžio 4 dieną įvyks Baltijos baletų teatro pastatyto baletų premjera. Į Lietuvos operos ir baletų teatro repertuarą niekaip nepatenkame nuo 1993 m., nes valstybės lėšų kultūrai skirstytojai ignoruoja išėivijos kūrybos sklaidą. Laimė, kad jaunas šokėjų kolektyvas – Baltijos baletų teatras – nepabūgo sunkumų. Per du dešimtmečius remiant mecenatams iš JAV Erikai Brooks bei Daliai Bobelienei pavyko atkurti baletą. Mūsų talkininkė buvo Lietuvos nacionalinė filharmonija, praėjusią vasarą dirigentas Modestas Pitrenas atliko su simfoniniu orkestru ir įrašė viso baletų muziką. Instrumentuotę sukūrė kompozitorius Marius Baranauskas, nes V. Jakubėno partitūra sudegė karo metais (1941 m. vasarą), o autorius 1944 m. pasitraukė iš Tėvynės. Laimė, kad

Irena Skomskienė,
Kompozitoriaus Vlado Jakubėno draugijos Vilniuje pirmininkė

suspėjo iš atminties atkurti klavyrą, kurį išsivežė su savimi. Jį ir gavome iš kompozitoriaus šeimos archyvo (1993).

BALETO GIMIMO ISTORIJA

Šis Lietuvai dar nepažįstamas kūrinys buvo sumanytas 1933 m., kai Valstybės teatras savo repertuare neturėjo nė vieno pilnametražio tautinio baletų. Tada V. Jakubėnas, baigęs mokslus Berlyne, buvo kūrybinės karjeros laiptais kylanti nauja žvaigždė mūsų Parnaso dangėje. Įkvėptas lietuvių literatū-

ros klasiko V. Krėvės-Mickevičiaus stilizuoto mito „Perkūnas, Vaiva ir Straublys“ (1920), jaunas kompozitorius pasiryžo į tautos meno šventovę atnešti savo „ugnį“. Bet tą „ugnį“ nuslopino to meto mūsų teatre dirbęs baletmeisteris Nikolajus Zverevas. Jo pastatymuose muzika likdavo beveik bereikšmė, pasak V. Jakubėno, „muzika čia tik priedas prie šokio“. Taigi jaunas kompozitorius neskubėjo į sceną.

Antrasis baletų variantas (1936–1938) gimė atėjus į baletmeisterius Broniui Kelbauskui, romantinių baletų kūrėjui. Jis pasigedo kitokios Vaivos, nes krėviškoji veikėja Vaiva buvo tik jauna, graži kaimietė audėja. Romantiniam baletui to buvo per maža. Ir V. Jakubėnas rado išeitį – atsigręžė į lietuviškų mitų pasaulį. Astronomo, Jeilio universiteto auklėtinio, prof. Pauliaus Slaveno surinkti Mažosioje Lietuvoje astraliniai mitai buvo tai, ko reikia. Mitas apie Vaivą (Vaivorykštę) – gėrio ir grožio deivę, Saulės dukterį

Dirigentas M. Pitrenas su Lietuvos nacionalinės filharmonijos simfoniniu orkestru repetuoja baletų muziką

ir jos žemišką tragediją, lyg meilės planetą sudužusią ant žemės – iš naujo įkvėpė kompozitorių. Pasikeitė visa kūrinio muzikinė dramaturgija, ir tas kūrybinis procesas pareikalavo ne vienerių metų.

KAI VIRŠ EUROPOS PAKIBO KARO ŠMĖKLA

Politiniai įvykiai rodė, kad Lietuvos valstybingumo iliuzijos žlunga, bet premjera jau buvo anksčiau numatyta (sutartis su Valstybės teatru). Nors dviejų okupacijų košmaras nepalaužė abiejų baleto kūrėjų (kompozitoriaus ir libretisto), bet premjera neįvyko

dėl karo veiksmų mūsų teritorijoje. Po antros rusų okupacijos gimė trečiasis baleto herojės paveikslas. Dabar baleto kūrėjai pasipriešino vardan apginklavo savo heroję tokia ypatinga dvasine stiprybe, jog tobulesnės tautos personifikacijos kaip lietuviškoji mūza Vaiva, nepabūgusi dievo teroristo, nėra visoje mūsų meno nei literatūros istorijoje. Nukreipta į kovą prieš visagalę smurtaujančią jėgą, žinoma, ji žūsta, bet miršta nenugalėta ir įprasmina atgimimo viltį (jos reinkarnacija į dangaus šviesulį). Toks jaudinantis finalas yra ne tik metafizika ir karo simbolika, bet

ir moralinio tobulėjimo variklis nūdienos terorizmo grėsmių fone lyg feniksas iš pelenų keliamas viso pasaulio lietuvių džiaugsmui. Palaikykite šią idėją, kvieskite pas save teatrą į gastroles, siūlykite mecenatus ir impresarijų, kad toliau šis baletas gyvuotų tarp mūsų, ir taip įgyvendinsime V. Jakubėno idealą: „Pasaulį galime nustebinti ne ginklų stiprumu, ne ekonominiais turtais, bet kultūros lobiais.“

Kadangi tokio kūrinio mums gali pavydėti ne tik Europos, bet ir tarptautinė baleto meno rinka, padėkite rasti investuotojų šio baleto filmavimui (2016–2017). ■

LIETUVOS VAIKAI GERIA BEVEIK TIEK PAT, KIEK SUAUGUSIEJI

„Noriu pabrėžti, kad Pasaulio lietuvių bendruomenė nemano, kad alkoholio vartojimas yra tik Lietuvoje gyvenančiųjų problema, matome, kad lietuviai, gyvenantys užsienyje, irgi susiduria su ta pačia problema“, – pristatydamas temą kalbėjo Seimo ir PLB komisijos kopirmininkas iš JAV Jonas Prunskis.

ALKOHOLIO SUVARTOJIMAS TIESIOGIAI SUSIJĘS SU ĮSTATYMU

Seimo narys, konservatorius, Sveikatos reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas Antanas Matulas pasakojo, kad Alkoholio kontrolės įstatymas buvo priimtas 1995 m. balandžio 18 d. Nuo tada jis buvo kaitaliojamas 37 kartus.

„Ir, deja, jeigu Alkoholio kontrolės įstatymas būtų išlikęs toks, koks buvo priimtas 1995 m., tai šiandien tokio alkoholizmo lygio tikrai nebūtų. Didžiausią atsakomybę dėl to, be abejo, turi prisiimti 2000–2004 m. parlamentas. Būtent tuomet buvo panaikintas valstybinis monopolis, visiškai liberalizuota alkoholio prekyba, atšauktas bet koks alkoholio reklamos draudimas, leista prekiauti alkoholiu degalinėse“, – kalbėjo A. Matulas.

Anot jo, paskui imta pamažu įstatymą taisyti taip, kad jis grįžtų į daugiau mažiau tokią formą, koks buvo priimtas 1995 metais.

Seimo narys taip pat pateikė alkoholio suvartojimo statistiką: 2004 m. vienam gyventojui šimtaprocentinio alkoholio, t. y. spirito, teko 9,9 litro, 2013 m. – jau beveik 13 litrų.

„Tai 2000–2004 m. sprendimų pasekmės, kada liberalizavome reklamą, rinką, tendencingai

Deimantė Dokšaitė

alkoholio suvartojimas augo iki 2008 metų. Kada 2007 m. pabaigoje pradėjome priiminėti kitokius sprendimus, alkoholio suvartojimas žymiai krito, ir dabar akivaizdu, kad vėl stabilizavosi ir vėl reikia imtis priemonių, kurios padėtų mažinti alkoholio vartojimą“, – kalbėjo A. Matulas.

Jis įsitikinęs, kad būtina kuo skubiau priimti sprendimą, kad alkoholis būtų parduojamas tik specializuotose parduotuvėse. Anot jo, taip pat būtina gerokai padidinti alkoholio akcizą.

Reaguodamas į A. Matulo pasisakymą PLB valdybos narys, atsakingas už sielovadą, prelatas Edmundas Putrimas pastebėjo,

kad, deja, alkoholizmo statistika išėivijoje nesiskiria nuo padėties, esančios Lietuvoje.

DRAUDIMAI AR SUSITARIMAI?

Seimo ir PLB komisijos narys iš JAV Kęstutis Eidukonis neslėpė, kad pats buvo alkoholikas, nustojęs gerti 1996 metais, tačiau jam užkliuvo A. Matulo pasisakyme vis girdėti besikartojantį žodį „uždrausti“. Anot jo, verčiau kovoti su girtuoklystės priežastimis – bedarbyste, ekonominėmis problemomis, depresija.

Reaguodamas į tai Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centro vadovas Aurelijus Vėryga oponavo, kad jis nevadintų to draudimais, greičiau civilizuotų žmonių susitarimais.

MIRTINGUMAS DĖL ALKOHOLIO VARTOJIMO 2005–2012 M.

Lietuvos statistikos departamentas, 2014 m.

„Turbūt 1920 m. nebuvo prasmės priimti draudimą viršyti 90 km/h greitį, nes niekas tokiu greičiu tada važinėti negalėjo. Turbūt prieš kažkiek metų ir vaikai Lietuvoje tiek, kaip dabar, negėrė, ir suaugę žmonės tiek negėrė. Mes tiesiog turėtume galvoti, kad tie susitarimai taip pat turėtų atitinkamai keistis“, – aiškino A. Veryga.

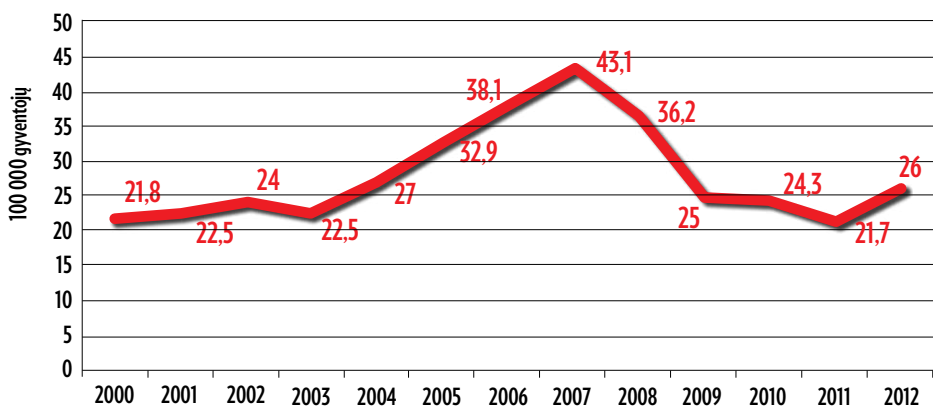
Jis pastebėjo, kad labai dažnas girtuoklystės pateisinimas – gėrė visais laikais, juk net Biblijoje apie tai rašoma. „Iš tikrųjų ne visai sutikčiau. Buvo visokių laikotarpių. Dauguma turbūt atsimenate vyskupą Motiejų Valančių, kuris tada padarė daug pokyčių. Ne šiaip sau jis juos darė, nes matė tą patį vaizdą, kurį mes matome šią dieną, – kaimai buvo „prasipylę“, žmonės nėjo dirbti, neturėjo jokių norų. Tų pokyčių reikėjo tada, dabar mes išgyvename vėl kažką panašaus“, – kalbėjo A. Veryga.

Jis pateikė 1998 m. įvairių šalių vaikų gėrimo statistiką, kurioje užfiksuoti 11–15 m. amžiaus vaikai, kurie buvo apsvaigę nuo alkoholio du ar daugiau kartų. Joje matyti, kad lietuviai nelabai kuo skiriasi nuo kitų šalių. Tačiau kitoje skaidrėje A. Veryga parodė situaciją po 8 metų – ji dramatiškai pasikeitusi – Lietuva staiga atsidūrė tarp pirmaujančių pagal vaikų apsvaigimą nuo alkoholio. Anot jo, per tokį trumpą laikotarpį net viena karta nepasikeitė, tad turėjo įvykti kažkas tikrai reikšmingo, kad situacija taip smarkiai pasikeistų.

MITAS, KAD GERIAMA DĖL EKONOMINIŲ NESKLANDUMŲ

Jis taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad dažnai girtuoklystė pateisinama tokiais dalykais kaip nedarbas ir ekonominės problemos. Tačiau, anot jo, intensyviausiai lietuviai gėrė 2007 m., tada, kai iš esmės visi, kurie norėjo, turėjo darbą.

SERGAMUMO ALKOHOLINĖMIS PSICHOZĖMIS DINAMIKA LIETUVOJE 2000–2012 M.

Iš A. Matulo pranešimo

Turėjau ne vieną pacientą, atėjusį gydytis alkoholizmo, kurie nesugalvodavo, kur dėti pinigų. Statybininkas, gaunantis 6 tūkst. Lt, jau pragėręs teises, viskas, ką darydavo, tai „prapildavo“.

„Turėjau ne vieną pacientą, atėjusį gydytis alkoholizmo, kuris nesugalvodavo, kur dėti pinigų. Statybininkas, gaunantis 6 tūkst. Lt, jau pragėręs teises, viskas, ką darydavo, tai „prapildavo“. Turėjo darbą, turėjo pinigų, galėjo sau leisti, ką nori, bet tai jo visiškai neišgelbėjo, nes supratimo, kas darosi, iš tikrųjų žmogus visai neturėjo“, – patirtimi dalijosi Kaulo jaunimo narkologijos pagalbos centro vadovas.

Jis taip pat atkreipė dėmesį į dramatišką statistikos pokytį vaikų, kurie apsinuodija alkoholiu ir atsiduria komoje. Jeigu 2000 m. buvo 19 alkoholiu apsinuodijusių 9–14 m. amžiaus vaikų, atvežtų į ligonines komos arba beveik komos būsenos, tai 2007 m. tokių atvejų buvo jau 329.

A. Verygos manymu, ne bedarbystė, ne ekonominės problemos paskatino tokį staigų ir nemalonų pokytį. Vienas paaiškinimų, kodėl taip įvyko, pasak jo, atsiradęs įsivaizdavimas, kad vaikus reikia

mokyti gerti. „Visi, kurie bent kiek esate studijavę arba teko mokyti, žinote, kad kuo intensyviau mokai ir kuo anksčiau pradedi, tuo geresnį rezultatą gauni. Jeigu mokai vaiką anglų kalbos arba matematikos, kuo anksčiau pradedi ir kuo tai darai dažniau, tuo jis geriau ją išmoka“, – kalbėjo A. Veryga.

NEREIKIA MOKYTI VAIKŲ GERTI

Anot jo, geriausia, ką tėvai gali padaryti, – nemokyti vaikų gerti visai. Dar geriau parodyti gerą pavyzdį – patiems negerti ar bent jau šalia vaiko nevertoti alkoholinių gėrimų. O juk neretai, pasak A. Verygos, net vaiko antrasis gimtadienis švenčiamas girtuokliaujant.

„Vaikai žaidžia viename kampe prie vaikiško staliuko, valgydami vaikišką tortą, o tėvai sėkmingai „pila“, nes tokiu būdu švenčia vaiko antrąjį gimtadienį. Dar daugiau – tam vaikui ant stalo yra pastatomas limonadinis šampanas. Jis išmoka, kad šventė be gėrimų yra neįsivaizduojama“, – iliustratyviai kalbėjo A. Veryga.

Statistika rodo, kad tik apie 7 proc. dešimtmečių yra vartoję alkoholį, jeigu jų tėčiai vartoja jį retai. Jeigu tėtis alkoholį vartoja bent kartą per savaitę, gėrusių dešimtmečių jau yra beveik pusė – 46 %.

Apklausus 15–16 metų amžiaus vaikus, paaiškėjo, kad apie 5 proc. jų pirmą kartą išgėrė dar nebūdami vienuolikos metų, daugiausia pirmą kartą išgėrę prisipažino būdami 14–15 metų amžiaus. Tai toli gražu dar ne tas amžius, kai jie patys gali nusipirkti alkoholio. Vadinas, vaikų kaltinti neverta.

Dar vienas pavyzdys, kurį A. Veryga teigė aptikęs spaudoje. Nors pagal įstatymą mokykloje gerti negalima jau nuo pat 1995 m., vienos mokyklos direktorius nusprendė uždrausti per išleistuves abiturientams gerti 2010 m. Tačiau vaikų tėvai su tuo nesutiko ir kilo didžiulis jų pasipiktinimas.

„Tai kuo čia dėti vaikai? Iš tikrųjų vaikai nei kalti, nei jie gimsta kokie nenormalūs, tai mes, suaugę, tuos vaikus kažkokiu būdu sugebame sugadinti“, – svarstė A. Veryga.

ĮKVEPIANTIS ISLANDIJOS PAVYZDYS

Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centro vadovas pripažino, kad matant tokią baisią statistiką, gali nusvirtti rankos ir imti atrodyti, kad situacija beviltiška ir nepakeičiama. Tačiau čia pat jis pateikė Islandijos pavyzdį. 1989 m. jie buvo labai panašioje situacijoje kaip Lietuva. O štai pagal 2013 m. duomenis per paskutines 30 dienų ten buvo jau tik 5 proc. 15–16 metų vaikų, kurie nurodė, kad buvo girti bent kartą.

Jis pasakojo, kad islandai ėmėsi visų įmanomų priemonių. A. Verygos teigimu, bėda Lietuvoje ta, kad visi nesustodami ginčijasi, kuri priemonė mažinti vaikų girtuoklystę yra geresnė, o geriausia būtų, kad pasitelktume jas visas.

Jis taip pat sakė pastebėjęs, kad politikai dažnai tikisi, kad galima vykdyti švietimą, nukreiptą prieš girtuoklystę, už dyką.

„Socialinė reklama labai brangiai kainuoja, mokymai kainuoja pinigais. Kažkas juos turi padaryti, už dyką nepasidaro. O jeigu pasidaro už dyką, tai pasidaro labai prastos kokybės. Jeigu vėl pažiūrėtume į lietuvių vaikus, tai per paskutines 30 dienų girtų berniukų ir mergaičių buvo penktadalis, per paskutines 30 dienų kas penktas mūsų 15–16 metų amžiaus berniukas ir mergaitė buvo prisigėręs. Vadinas, mūsų paaugliai tikrai labai sistingai vartoja“, – apgailestavo specialistas.

ALKOHOLIO GAMINTOJAI GUDRAUJA

Be jau minėto mito, kad vaikus reikia mokyti gerti, pasak A. Verygos, egzistuoja ir kitų. Kaip antai, kad alkoholio reklama skirta tik suaugusiems. Tačiau, anot jo, tereikia pasižiūrėti, kas daugiausia geria sidrą ir alkoholinius kokteilus, ogi ne suaugusios moterys, bet 15–17 metų mergaitės. O 15–17 metų amžiaus berniukų grupėje pagrindinis gėrimas yra alus.

Anot jo, tereikia pasižiūrėti į reklamas – jose jauni žmonės, palapinės, gamta, šokiai. Tokios reklamos skirtos jaunuoliams, o ne 30-mečiams, kurie, anot A. Verygos, jau visai kitais dalykais gyvena.

Jis taip pat atkreipė dėmesį į alkoholio gamintojų kuriamus elgesio modelius ir asociacijas. „Jeigu jūs pažadintumėte savo trejų metų vaiką 3 val. nakties ir paklaustumėte, kas yra švyturys, jeigu jis jums pasakytų, kad tai yra pastatas pajūryje, kuris šviečia laivams kelią, būčiau labai nustebęs“, – kalbėjo mokslininkas.

Kitas jo pateiktas pavyzdys buvo apie krepšinio klubo „Žalgiris“ žaidėjas, švenčiančius pergalę. Žiniasklaida buvo pilna jų nuotraukų su cigarais ir šampano buteliais. O juk, pasak A. Verygos, sportininkai

paprastai nėra tie žmonės, kurie rūko ar geria. Bet visuomenė tuoj skuba teisinti, juk žmonės švenčia.

„Man labai patiko, kai kanadiečiai policininkai sulaukė Joną Valančiūną už alkoholio vartojimą automobilyje, už važiavimą išgėrus. Jie jo kaip nors neišskyrė, palaikė tokiu pačiu normaliu žmogumi ir nubaudė. Žinote, koks pagrindinis šio įvykio komentaras buvo Lietuvoje? Negalima labai žmogaus kritikuoti, nes jis tiek susinervins, kad jam taip gerai žaisti neišeis“, – stebėjosi A. Veryga.

„Seimo nariui galima girtam vaikščioti, krepšininkui galima, negėrę vaikščioti turi tikrai tie „lūzeriai“ ir „durneliai“, tokie, kurie jau niekaip nesugeba nei įstatymo apeiti, nei su policija susitarti“, – konstatavo jis.

A. Veryga taip pat atkreipė dėmesį į tai, kaip alkoholio gamintojai bando apeiti reklamos draudimus ir, pavyzdžiui, gamina beveik identiškus produktus, tik vieną alkoholinį, o kitą – ne. Reklamuoja, žinoma, tą, kuris be alkoholio, bet koks skirtumas, kai butelis atrodo identiškai.

Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centro vadovas sakė esąs įsitikinęs, kad reikia nustoti diskutuoti ir imtis veiksmų. Nė viena priemonė nėra 100 proc. efektyvi, todėl geriausia, kai naudojamos skirtingos vienu metu. Jis sako nesiekiąs, kad žmonės visiškai nustotų gerti, bet sumažinus lietuvių išgeriamus alkoholio litrus pusiau, pasiektume vokiečių ar kanadiečių lygį.

BRANGINTI IR MAŽINTI ALKOHOLIO PRIEINAMUMĄ

Viena efektyviausių priemonių, pasak specialisto, alkoholio kainų kėlimas. Ir neverta nuogaštauti dėl kontrabandos, nes ji tiesiog neapsimoka. Šiuo metu neapskai-

tyto (kontrabandinio, pagaminto namuose ir pan.) alkoholio tėra 6 proc.

Be to, A. Verygos manymu, būtina mažinti alkoholio prieinamumą, nes dabar pardavėjai dar labai dažnai alkoholį vaikams parduoda ir aiškina tai tuo, kad neva jie kitaip kabinėjasi. Bet juk dėl kabinėjimosi, jie pinigų iš kasos neatiduotų, tai kodėl taip lengvai parduoda alkoholį?

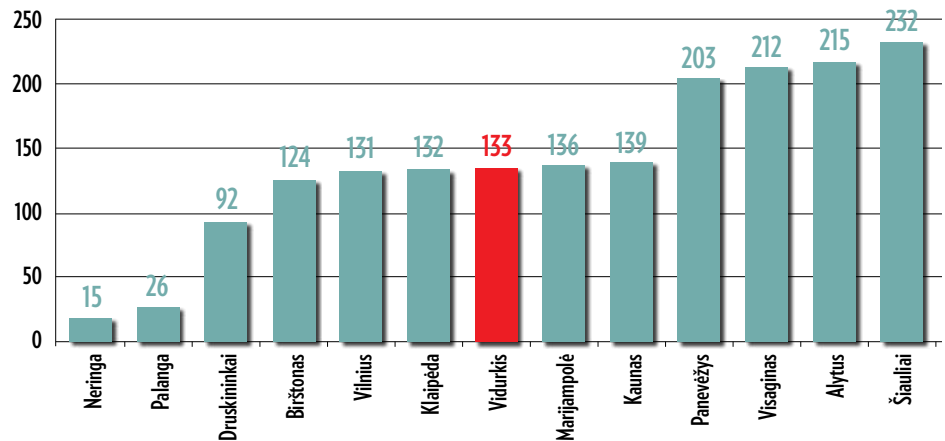
Kitas svarbus žingsnis – alkoholio reklamos uždraudimas. „Aš manau, kad nelogiška reklamuoti produktą, kurio vartojimą norime mažinti“, – teigė A. Veryga. Be to, anot jo, stebina diskusijos apie neva negalėjamą alkoholio reklamų uždrausti internete, nes esą neįmanoma to kontroliuoti. Pasak jo, tai yra visiškas išsigalvojimas.

LIETUVOS VAIKAI GERIA BEVEIK TIEK PAT, KIEK SUAUGUSIEJI

„Laikome save labai moderniais, labai išsilavinusiais žmonėmis, bet vis dėlto savo gyvenimą, kalbant apie alkoholį, grindžiame mitais, kad alkoholio vartojimas yra normalus dalykas, galima gerti sveikai, galima gerti atsakingai, jokių neigiamų pasekmių gali ir nebūti“, – temą tęsė Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus pavaduotoja Gražina Belian.

Naujausiais duomenimis, daugiau negu 6 iš 10 15–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojų per paskutines 30 dienų yra vartoję alkoholinių gėrimų: 75 proc. vyrų ir beveik 59 proc. moterų. Kalbant apie nuolatinį alkoholinių gėrimų vartojimą, vartojamas toks rodiklis kaip alkoholinių gėrimų vartojimas kartą per savaitę. Lietuvoje 26 proc. vyrų ir 9 proc. moterų bent kartą per savaitę vartoja alkoholinius gėrimus.

1 LICENCIJAI VERSTIS MAŽMENINE PREKYBA ALKOHOLINIAIS GĖRIMAIS TENKANTIS GYVENTOJŲ SKAIČIUS MIESTUOSE 2013-07-01

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas

Manau, kad nelogiška reklamuoti produktą, kurio vartojimą norime mažinti.

Kalbant apie vaikus, statistika labai panaši. Lietuvoje berniukų, vartojusių alkoholį per paskutiniąsias 30 dienų, yra 63 proc., o mergaičių – 64 proc.

ALKOHOLIO KONTRABANDA NEPOPULIARI

2013 m., palyginti su 2012 m., 0,1 litro absoliutaus alkoholio vartojimas šiek tiek sumažėjo, bet tai tik oficialiais duomenimis, neapskaičiuojant nelegalaus alkoholio.

„Kai nagrinėjame įvairius įstatymų projektus, susijusius su alkoholinių gėrimų prieinamumo mažinimu, labai dažnai iš mūsų alkoholio pramonės tenka girdėti tokius argumentus: jeigu tik apribosite legalių alkoholinių gėrimų prieinamumą, tai Lietuvoje alkoholinių gėrimų kontrabanda išaugs“, – kalbėjo G. Belian.

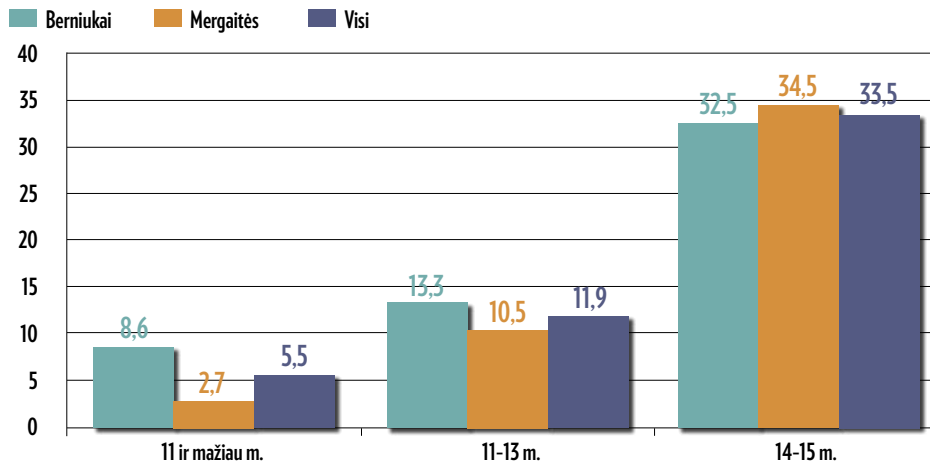
Tačiau ji nebuvo linkusi sutikti su tokiais teiginiais. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus pavaduotoja pasakojo, kad Lietuvoje pirmą kartą buvo atliktas tyrimas,

kuriame buvo panaudota Švedijos mokslininkų sukurta metodika ir apskaičiuota, koks galėtų būti Lietuvoje neapskaitomo alkoholio kiekis (kontrabandinis, namų gamybos, parfumerijos skysčiai ir pan.). Paaaiškėjo, kad tas kiekis nėra toks didelis, kaip bando gąsdinti alkoholio pramonės atstovai.

Tas kiekis nuo 2008 m., skaičiuojant litrais absoliutaus alkoholio, Lietuvoje nesiekia vieno litro. Vadinasi, realiai per 2013 metus, pridėjus sąlyginai dar vieną litrą neapskaitomo alkoholio kiekio, turime apie 14 litrų absoliutaus alkoholio vienam gyventojui. Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja jokiū būdu valstybėje neperžengti 7 litrų absoliutaus alkoholio vienam gyventojui ribos.

Kalbant apie neblaivių vairuotojų sukeltas avarijas, statistika atskleidžia, kad iki 2010 metų situacija gerėjo, o tuomet ėmė vėl blogėti. G. Belian manymu, tai reiškia, kad visos priemonės, kurios buvo naudojamos tiesiog išsisėmė. „Todėl neatsitiktinai Seime svarstomas projektas dėl alkoholio koncentracijos vairuotojų kraujyje. Nulinę toleranciją kol kas galvo-

AMŽIUS, KADA 15-16 METŲ AMŽIAUS VAIKAI NURODĖ PIRMĄ KARTĄ BUVĘ GIRTI

ESPAD, 2011 m.

jame įvesti tik pradedantiesiems ir profesionalams. Mūsų siekis, kad visiems vairuotojams būtų taikoma tokia pat taisyklė“, – aiškino G. Belian.

Anot jos, vien tik 2010 m. Lietuvos valstybė prarado 715 mln. Lt, siekdama likviduoti žalą, kuri buvo padaryta dėl alkoholio vartojimo. Tačiau tai tik tiesioginė žala, nekalbama apie tai, kad, pavyzdžiui, dėl girtaujančio tėvo vaikai nenuėjo į mokyklą.

LIETUVIŠKOS LAIDOTUVĖS GERIAMA DAUGIAU NEI UŽSIENIETIŠKOS VESTUVĖS

2004 m. Europos Komisija atliko studiją ir skaičiavo alkoholinių gėrimų prieinamumo indeksą Europos Sąjungos valstybėse. Ir, pasak Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus pavaduotojos, Lietuva pasižymėjo kaip ryškiausia šios srities pionierė.

„Iš tiesų kartais būna graudu skaityti tokią informaciją, kai atvažiuoja užsienio svečiai ir stebisi, kad lietuviškos laidotuvės yra kur kas linksmesnės negu užsienyje vestuvės. Lietuvoje situacija tokia, jei kokia nors kavinė ar parduotuvė neprekiauja alkoholiu, ji pasmerkta

Vien tik 2010 m. Lietuvos valstybė prarado 715 mln. Lt, siekdama likviduoti žalą, kuri buvo padaryta dėl alkoholio vartojimo.

žlugti“, – pasakojo G. Belian.

Ji sakė nesanti prieš švietėjiškas alkoholio suvartojimo mažinimo priemones, tačiau praktika rodo, kad be draudimų išsiversti neįmanoma, ir tai ji iliustravo pasitelkdama alkoholinės psichozės statistiką. 1984 m. prasidėjo Michailo Gorbačiovo kampanija, nukreipta prieš alkoholizmą. Ir netrukus galima buvo fiksuoti alkoholinės psichozės atvejų mažėjimą. Lietuvai atgavus nepriklausomybę kurį laiką nebuvo jokių alkoholio ribojimų ir vėl matomas alkoholinių psichozių atvejų augimas. 1995 m. priimamas Alkoholio kontrolės įstatymas, įkuriamos institucijos – vėl matome kritimą. Tuomet Lietuva įstoja į Europos Sąjungą ir nebelieka munitų iš ES šalių įvežamam alkoholiui, vėl daugėja alkoholinių psichozių skaičius.

LAIKAS PERSIRGTI DRAUDIMŲ ALERGIJA

„Norėčiau prisiminti 2005 metais tuometinio Vilniaus arkivyskupo kardinolo Audrio Juozo Bačkio pa-

sakytus žodžius, kad vis dėlto laikas jau persirgti visų draudimų alergija, kad brandi valstybė turi paisyti visos valstybės interesų, o ne trauktis atgal, kai pasigirsta stebuklingi žodžiai apie rinką, pasirinkimo naudą, apie kokius nors gamintojų interesus“, – kalbėjo G. Belian.

Kitas aspektas, į kurį dėmesį atkreipė specialistė, – alkoholio prieinamumas. 2013 m. Lietuvoje galiojančių alkoholio prekybos licencijų buvo virš 19 tūkst. Viena alkoholio prekybos vieta mieste aptarnauja 133 gyventojus. Klaipėdoje ir Vilniuje alkoholinių gėrimų prieinamumas pagal šį rodiklį yra dar didesnis. Rajonuose 169 gyventojams tenka viena alkoholio prekybos vieta. Alkoholio prekybos licencija Lietuvoje išduodama neterminuotam laikui. Rinkliava už licencijos išdavimą tesiekia 1300 Lt. „Vieną kartą sumoki 1300 Lt ir su šia licencija gali prekiauti amžinai“, – konstatavo specialistė.

Ji teigė, kad Lietuvai sunkiai sekasi vykdyti Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendaciją užtikrinti stabilų alkoholinių gėrimų akcizo augimą, kuris pralengtų infliaciją ir gyventojų pajamų augimą.

GERIAMA IR MOKYKLOS, IR DARŽELIO ŠVENTĖSE

„Su žmona auginame keturis vaikus: 7, 14, 16 ir 19 metų. Visai neseniai savo vyriausio sūnaus Haroldo paklausiau: „Sūneli, kodėl nenori dalyvauti šimtadienio šventėje?“ Jis atsakė, kad jam nėra ką ten veikti, nes visi klasiškai eis gerti. „Visi tai žino, visi iš anksto tam ruošiasi“, – įsitraukdamas į diskusiją kalbėjo Septintosios dienos adventistų bažnyčios vyskupas Bertoldas Hibneris.

Jis taip pat prisiminė prieš penkerius metus dalyvavęs to paties sūnaus Haroldo klases

tėvų susirinkime. Klasės auklėtoja pristatė svarbiausią klasės gyvenimo problemą – mokiniai vartoja alkoholį: alų, sidrą, vyną, šampaną. Jis pasakojo, kad tuomet mokytojai leidus kalbėjęs su moksleiviais.

„Kai pradėjau kalbėti apie tai, kad alkoholis yra nuodas, kad nervų ląstelės neatsikuria, kad jos žūsta, kad po tam tikro kiekio gali nebebūti tų ląstelių, tik dalis mokinių sureagavo. Bet kai pasakiau, kad pagal Šventojo Rašto mokymą alkoholio vartojimas yra nuodėmė, mokinių interesas gerokai išaugo“, – savo patirtimi su vaikais dalijosi jis.

NUO MOKYKLOS IKI ALKOHOLIO PARDUOTUVĖS - VOS PORA MINUČIŲ

B. Hibneris taip pat pasakojo atlikęs nedidelį tyrimą – nuo sūnaus mokyklos kiemo iki artimiausios parduotuvės, kur galima gauti alkoholio, normaliu žingsniu prieš penkerius metus užtruko dvi minutes. Dabar vėl patikrinęs aptiko, kad iki artimiausios parduotuvės reikia žingsniuoti trimis minutėmis ilgiau.

„Pernai įvyko mano jauniausio sūnaus išleistuvės darželyje. Vienas iš tėvų labai inteligentiškai, maloniai šypsodamasis pilstė šampaną. Šiais metais lygiai tas pats buvo

po pirmos klasės baigimo“, – savo patirtį pasakojo vyskupas.

Anot jo, sociologai apskaičiavo, kad būtinų išgerti progų per metus yra apie 40–50. Be šampano neįsivaizduojami Naujieji metai, gimtadieniai ar kitos iškilmingos progos. Daugumai žmonių karštą vasaros dieną malonu atsigaivinti šaltu alumi, tačiau kai kuriems alkoholis tampa priklausomybe.

„Laikas, vieta ir aplinkybės, kuriomis žmogus vartoja alkoholį, nebetenka reikšmės. Aukojant šeimą, darbą ištikimiausiu draugu tampa alkoholis. Alkoholikas dėl mažiausio alkoholio kiekio gali iškeisti savo asmeninius daiktus, šeimos vertybes, palikti šeimą, vaikus“, – dėstė B. Hibneris.

VAIKAI GERIA IŠ BAIMĖS NEPRITAPTI

Anot jo, priežasčių, kodėl jauni žmonės geria, yra ne viena. Pirmiausia jis įvardijo tuštumą, atsirandančią, kai nėra santykio su Dievu, ją bandoma užpildyti alkoholiu.

Antra priežastis – alkoholio prieinamumas. „Lietuvoje viena alkoholio parduotuvė tenka 250 žmonių. Pavyzdžiui, palyginkime, Švedijoje viena alkoholio parduotuvė – 30 tūkst. žmonių. Bet pagalvokime apie Šventojo Rašto prieinamu-

mą. Ar kiekvienoje parduotuvėje rasime?“ – retoriškai klausė Septintosios dienos adventistų bažnyčios vyskupas B. Hibneris.

Trečiaja priežastimi jis įvardijo moksleivių siekius, idealus ir tikslus. Čia jis prisiminė M. Valančiaus laikus, kai netrukus po to, kai vyskupas išblaivino Lietuvą, žmonės sukilo ir organizavo kovą dėl laisvės. Kitaip sakant, siekė idealų.

Kita priežastis – prastas pavyzdys. „Dažnai kalbuosi su tėvais ir mokytojais. Paplitusi nuomonė tarp tėvų – vis tiek paragaus, tai geriau, kad paragautų prie manęs. Suprask, prie manęs gal nepasigers, gal išmoks saikingai vartoti. Kyla retorinis klausimas: kodėl, pavyzdžiui, tėvai nemoko vaikų kultūringai vogti arba kultūringai meluoti, arba kultūringai paleistuvauti ir t. t. Bet kultūringai išgerti lyg ir galima?“ – stebėjosi B. Hibneris.

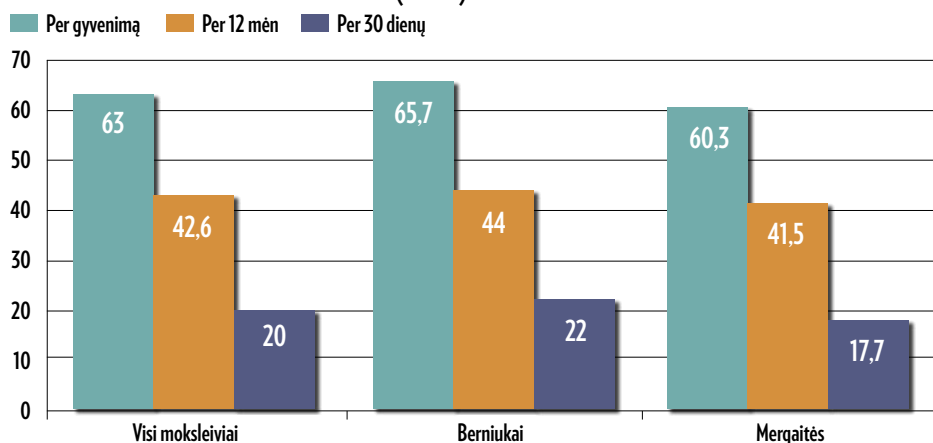
Vis dėlto, anot jo, pagrindinė alkoholio vartojimo priežastis – baimė nepritapti. „Nepritapsiu prie draugų – socialinė atskirtis, palaikys mane išdaviku, jeigu aš vienas negeris tarp klasės draugų, gali pasijuokti, gal palaikys ligoniu“, – aiškino vyskupas.

Jis taip pat paaiškino, kad Septintosios dienos adventistų bažnyčia reikalauja visiško atsiskyrimo alkoholio, tabako, narkotinių medžiagų vartojimo, be abejo, išskyrus medicininius tikslais (esant gydytojo priežiūrai).

Kovojant su alkoholio paplitimu jis siūlo pradėti nuo savęs, be to, skirti kuo daugiau dėmesio vaikų edukacijai, mažinti alkoholio prieinamumą, skatinti jaunuolius būti unikaliais, išskirtiniais.

„Ne tai, kad jeigu nevartoji alkoholio, tai esi silpnas arba silpnumo pavyzdys, atvirkščiai – tai turėtų būti dvasinės stiprybės pavyzdys“, – sakė jis. ■

BUVO GIRTI NE MAŽIAU KAIP 1-2 KARTUS (PROC.)

ESPAD, 2011 m.

R. Sinkevičius internetinių rinkimų tikisi 2016-aisiais

Gegužės pabaigoje socialdemokratai susisiekimo ministras Rimantas Sinkevičius kartu su teisingumo ministru Juozu Bernatoniū pristatė įstatymų pakeitimo ir papildymo projektus, kuriais siūloma įteisinti balsavimą internetu.

Deimantė
Dokšaitė

Šįkart kalbamės su R. Sinkevičiumi apie tai, kaip sekasi įgyvendinti jo ir kolegos siūlymus, bei domimės, ar socialdemokratai iš tikro suinteresuoti, kad būtų įvesti rinkimai internetu. Ministras tikina, kad partinė priklausomybė neturi reikšmės, tiesiog pats gyvenimas eina pirmyn ir internetiniai rinkimai yra būtinybė. O dėl nedraugiškų Lietuvai jėgų galimos įtakos rinkimų rezultatams R. Sinkevičius nesibaimina, jis internetinius rinkimus prilygina elektroninei bankininkystei, kurios neatsisakome dėl agresyvių Rusijos veiksmų pastaruoju metu.

Neseniai su kolega teisingumo ministru J. Bernatoniū pasiūlėte įstatymų pakeitimo ir papildymo projektus, kuriais siūloma visų lygių rinkimuose ir referendumuose įteisinti balsavimą internetu. Koks tų siūlymų likimas? Ar galima tikėtis, kad po daugelio nesėkmingų bandymų pagaliau bus įvestas balsavimas internetu? Kokios nuomonės šiuo

klausimu laikosi koalicijos partneriai?

Įstatymų pakeitimo ir papildymo projektai, kuriais siūloma visų lygių rinkimuose ir referendumuose įteisinti balsavimą internetu, jau įregistruoti Lietuvos Respublikos Seime. Įstatymų pataisas dar turi apsvarstyti Seimo komitetai, kuriems pateikus savo siūlymus, pastabas arba išvadas, įstatymų projektai bus teikiami svarstyti plenariniame posėdyje. Tikiuosi, kad elektroninį balsavimą išbandysime jau per kitus Seimo rinkimus.

Jūsų siūlymas pasirodė prieš pat rinkimus. Oponentai netruko apkaltinti – tai tik rinkimų triukas. Ar socialdemokratai tikrai palankiai nusiteikę internetinių rinkimų atžvilgiu?

Viską, ko imamasi prieš rinkimus, galima pavadinti rinkimų triuku. Tačiau gyvenimas nestovi vietoje, todėl, ketinant įdiegti svarbias naujoves, laukti, kad praeitų rinkimai, yra visai nereikalingas laiko gaišimas. Kiekvienas turi teisę reikšti savo nuomonę ir įvairius dalykus

vertinti per savo prizmę. Aš ir mano kolega J. Bernatonis esame socialdemokratai, abu pasiūlėme įstatymų pakeitimo ir papildymo projektus, kuriais norime įteisinti balsavimą internetu visų lygių rinkimuose ir referendumuose, tad, mano manymu, atsakymas yra aiškus.

Jūsų partijos elektoratas yra daugiausia iš mažesnių miestų, kiek vyresni žmonės, kitaip tariant, tie, kurie mažiau naudojami internetu ir linkę į naujoves. Kažin ar rinkimai internetu palankūs socialdemokratams?

Šis siūlymas neturi nieko bendra su rinkėjų palankumu ar nepalankumu socialdemokratams. Balsavimo internetu būtinybę diktuoja pats gyvenimas, reikalaujamas progreso. Galimybė atiduoti savo balsą neišeinant iš namų neabejotinai paskatins rinkėjų aktyvumą apskritai. Tokia balsavimo forma tik iš pirmo žvilgsnio labiau aktuali jaunesnio amžiaus žmonėms, nes interneto skvarba jau pasiekia net atokiausius šalies kampelius, esame plačia-

juosčio tinklo Europoje lyderiai, o pasaulyje – šeštoje vietoje, internetinis raštingumas jau nesvetimas ir didelei daliai vyresnio amžiaus žmonių, be to, balsuoti internetu daug patogiau būtų Lietuvoje negyvenantiems piliečiams. Maža to, įteisinus balsavimą internetu, galimybė balsuoti tradiciniu būdu ir toliau išliks, todėl rinkėjai, kurie mažiau naudojami internetu, galės pasirinkti jiems patį priimtinausią balsavimo būdą.

Internetinio balsavimo priešinkai pabrėžia, kad tokie rinkimai yra nesaugūs, kad Lietuvai nepalankios jėgos gali lengvai įsikišti į rinkimus ir pakeisti jų rezultatus. Iš tikro, ar nemanote, jog dabartinių įvykių Ukrainoje šviesoje, kai Rusija agresyviai visokiais būdais kenkia šaliai, šis aspektas darosi itin aktualus ir internetinis balsavimas atrodo gana lengvas grobis priešiškomis jėgoms?
Ne, nemanau. Paklausiu ir aš jūsų: ar dėl tų nuostatų, kuriuos

išvardinate, reikėtų atsisakyti naudoti elektronine bankininkyste?

Nors užsienyje gyvena didelis skaičius Lietuvos piliečių, tačiau tik labai maža jų dalis balsuoja Lietuvoje vykstančiuose rinkimuose. Kaip manote, kodėl? Ir kaip manote, ar internetinis balsavimas labai pakeistų situaciją?

Balsavimo internetu klausimas jau seniai svarstomas valstybės institucijose ir visuomenėje, tačiau būtini teisės aktai taip ir nepriimti. Visuomenės apklausos rodo, kad nemaža dalis gyventojų nori tokios balsavimo galimybės ir ją pasinaudotų, todėl turime pagaliau priimti ryžtingą sprendimą, reikalingą moderniai visuomenei. Mūsų Baltijos kaimynės Estijos pavyzdys aiškiai rodo, kad internetinis balsavimas vis aktualesnis – šioje šalyje balsuojančių internetu skaičius per šešerius metus išaugo nuo 1,9 iki 24,3 procentų. Manau,

kad galimybė balsuoti internetu situaciją pakeis į gerąją pusę, nes galės aktyviau balsuoti ir užsienyje gyvenantys lietuviai. Jiems bus daug patogiau ir neteks gaišti laiko, nes nereikės specialiai vykti balsuoti į Lietuvos atstovybes.

Konservatorius Paulius Saudargas siūlė, kad internetiniai rinkimai pirmiausia būtų išbandyti būtent su užsienio lietuviais. Ką manote apie tokią idėją?
Nesiimdamas vertinti konservatoriaus P. Saudargo siūlymo, galiu patikinti, kad prie šiuolaikinių technologijų galimybių pritaikyta balsavimo forma skatintų rinkėjus aktyviau dalyvauti Lietuvoje vykstančiuose rinkimuose ir referendumuose ne tik užsienio lietuvių, bet ir vietos gyventojų. Apie tai byloja ir visuomenės nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ atlikta apklausa, kuri rodo, kad šiai idėjai pritaria beveik du trečdaliai Lietuvos gyventojų (65 proc.). ■